

آشنایی با روش منبع نویسی «ونکوور»

فاطمه قنبری

کارشناس مسؤل آموزش بهورزی و رابط
فصلنامه بهورز دانشگاه علوم پزشکی اراک

اکرم ملکی

کارشناس آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی اراک

خاطره بره مقدم

کارشناس دفتر فصلنامه بهورز
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- رفرنس دهی را تعریف کنند.
- نگارش منابع در متن به روش «ونکوور» را انجام دهند.
- نگارش منابع در انتهای مقاله را به شیوه «ونکوور» انجام دهند.

مقدمه

همان عدد را درج کنید. به عنوان یک قاعده کلی، این اعداد بعد از نقطه و کاما در آخر هر جمله و داخل پرانتز قرار می‌گیرند. وقتی در بخشی از متن به چند منبع که شماره‌های آن‌ها، متوالی و پشت سر هم است استناد کنید، از خط فاصله (-) برای توالی اولین عدد و آخرین عدد استفاده کنید. مثل: (۸-۳)

وقتی در بخشی از متن، به چند منبع که شماره‌های آن‌ها پشت سرهم نیست، می‌خواهید استناد کنید، بین هر شماره با شماره بعدی، یک علامت ویرگول و بدون فاصله قرار دهید. مثل: (۲، ۶، ۷، ۸)

طریقه نگارش منابع در انتهای مقاله یا پایان نامه

- رفرنس‌ها باید بر اساس ترتیب استفاده در متن شماره‌گذاری شوند.
- رفرنس‌هایی که در زیرنویس شکل‌ها یا جداول آورده می‌شوند باید بر اساس ترتیب اولین شماره‌ای که در متن به آن جدول یا شکل اشاره شده، شماره‌گذاری شوند.
- نام خانوادگی نویسنده (فاصله) حرف اول نام کوچک (نقطه) عنوان مقاله (نقطه) نام مجله (فاصله) سال انتشار (فاصله) ماه (؛) جلد یا دوره انتشار (شماره:؛) شماره صفحات

مثال: پیری زکیه، آصف زاده سعید. «چگونه می‌توان مدیریت دانش را به کار گرفت؟» مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین ۱۳۸۵؛ ۱۰(۱): ۱۲۴-۱۳۲

هدف از رفرنس نویسی (منبع نویسی)، رعایت امانت‌داری در ارجاع مطالبی است که نویسنده از آن‌ها به منظور تدوین نوشته خود استفاده می‌کند. منظور از رعایت امانت‌داری این است که تمامی مطالب نوشته شده توسط محقق باید با ذکر منبع باشند. رفرنس‌دهی نشان می‌دهد که شما در آن زمینه مطالعه داشته‌اید و برای مفاهیم و ایده‌های نویسندگان دیگر احترام قائلید و همچنین باعث می‌شود وسعت کار خود را به خواننده منتقل کنید. اطلاع از کارهای دیگران از دوباره کاری و اتلاف هزینه و وقت می‌کاهد. همچنین به خواننده این امکان را می‌دهد که تحقیقات و مسیر پژوهشی افراد را بررسی کند. سیستم‌های رفرنس نویسی متعددی همچون APA، MLA، AMA، Chicago، Turabian و... پیشنهاد شده است که در منابع و مکان‌های مختلف مورد پذیرش بوده و استفاده می‌شود. در علوم پزشکی بیشتر مقالات و تحقیقات از سیستم رفرنس نویسی ونکوور استفاده می‌کنند. در این مقاله به معرفی نحوه رفرنس دهی به روش ونکوور می‌پردازیم.

استناد به شیوه ونکوور: اولین بار در سال ۱۹۷۸ گروه کوچکی از سردبیران مجلات پزشکی در ونکوور کانادا گرد هم جمع شدند تا مبنای مشترکی را برای وحدت رویه در نگارش و چاپ مقالات ایجاد کنند. این گروه با توجه به محل برگزاری این جلسه به نام گروه ونکوور شناخته شد. حاصل این گردهمایی در سال ۱۹۷۹ مشتمل بر «راهنمای نگارش فهرست منابع» توسط کتابخانه ملی پزشکی آمریکا ارایه شد.

اجزای یک رفرنس

- مشخصات پدیدآورندگان: نویسنده، مترجم، ویرایشگر...
- مشخصات منبع اطلاعاتی: عنوان مقاله، کتاب و...
- مشخصات انتشار: محل نشر، ناشر، سال نشر، نام مجله

اصول مربوط به شیوه ونکوور

وقتی که به هر منبع، عددی اختصاص می‌دهید، هر بار که در متن، می‌خواهید به آن منبع استناد کنید، باید

کنترل صفحه/وب سایت/منبع نیز نوشته می‌شود.
Jones DW, Sutow EJ, Graham BS. Influence of plasticizer on soft polymer gelation. J Dent Res 1986; 65(5):643-42. Available from: <http://bmjournals.com/cgi/content/full/333/7571/732> (accessed 10 oct 2006)

مقاله‌های مجلات الکترونیکی

درج مشخصات مقاله مجله الکترونیکی مشابه مواردی است که برای درج مشخصات مقاله به کار می‌برید. تنها تفاوت، درج عبارت [serial online] به معنای «نشریه الکترونیکی» و ذکر نام پایگاه اطلاعاتی مانند proquest; Elsevier; ScienceDirect و نظایر آن است.

Rockwood K, Graham JE, Fay S. Goal setting and attainment in Alzheimer's disease patients treated with donepezil. J Neurol Neurosurg Psychiatry [serial online] 2002; 73(5):500-507. Available from: Proquest, Accessed Dec 19, 2003.

طریقه نگارش کتاب به عنوان رفرنس

• چنانچه شخص یا اشخاصی نویسنده کتاب هستند، نام نویسنده، عنوان کتاب، شماره (ویرایش) در صورتی که اولین ویرایش نباشد، محل نشر و ناشر آن و سال انتشار مورد نیاز است.

مثال: حری عباس. آیین گزارش نویسی. تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۷۴

• در صورتی که تعداد نویسندگان بیش از ۶ نفر باشد ابتدا نام ۶ نفر اول را می‌نویسیم و یک ویرگول و یک فاصله درج می‌کنیم و عبارت et al را تایپ کرده و سپس یک نقطه و فاصله درج می‌کنیم.

Halpten SD, Ubel PA, Caplan AL, Marion DW, Palmer AM, Schiding JK, et al. Regulation of interstitial excitatory amino acid concentrations after cortical contusion injury. Brain Res 2002; 935 (1-2): p: 40-6

نکته: در رفرنس نویسی مقالات انگلیسی فقط به جای نام کوچک نویسنده حرف اول نوشته می‌شود.

نکته: در مقالات فارسی در مواردی که نویسندگان مقاله تا ۳ نفر باشند اسم تمام نویسندگان نوشته می‌شود و نفرات بعد به شکل همکاران یا دیگران اضافه می‌شود. عنوان مقالات چاپ شده فارسی در مجلات، سمینارها، فصلی از یک کتاب و تمامی گزارش‌های علمی چاپ شده در داخل گیومه قرار می‌گیرد.

طریقه نگارش مقالات با فرمت الکترونیکی

به عنوان رفرنس

از آنجایی که منابع الکترونیکی ثابت نیستند، یعنی ماهیت اطلاعات در اینترنت متغیر بوده و ممکن است هر لحظه نشانی یک سایت تغییر کند یا هر روز اطلاعات جدیدی وارد صفحات سایت‌ها شود، چنانچه مقاله از طریق اینترنت و یک website، جست و جو و یافت شده است، مشخصات مقاله نوشته می‌شود و در ادامه، آدرس سایت مورد جست و جو و تاریخ بررسی و آخرین

منابع با استناد پراگماتی و تنها درج یک عدد که مشخص کننده شماره منبع مورد نظر در انتهای نوشتار است، انجام می‌پذیرد.

پیشنهادها

همانگونه که می‌دانید بهره‌گیری از شیوه‌های مختلف رفرنس نویسی در زمینه ارجاع به منابع، یکی از مشکلات اساسی پژوهش است؛ لذا به نظر می‌رسد استفاده از نرم افزارهای مختلفی که برای تنظیم منابع و درج آن‌ها در مقالات، کتاب‌ها، مجلات، گزارش‌ها و... در نظر گرفته شده اند ضروری است، از میان نرم‌افزارهای رایج شده در این زمینه، نرم افزار EndNote از جذابیت بیشتری برای کاربران برخوردار است و در حال حاضر تعداد زیادی از پژوهشگران در سرتاسر جهان از این نرم افزار برای رفرنس دهی و تنظیم منابع در کارها و گزارش‌های خود استفاده می‌کنند.

- چنانچه سازمان یا ارگانی منتشر کننده کتاب باشد، در ابتدا نام آن سازمان و سپس عنوان کتاب و محل نشر و ناشر و سال آورده می‌شود.
- چنانچه فصلی از یک کتاب به عنوان رفرنس استفاده شود طریقه نگارش آن به این شکل است که ابتدا نام نویسندگان آن فصل و سپس عنوان فصل نوشته می‌شود، سپس کلمه in: و نام ویراستار کتاب، سپس عنوان کتاب، شماره نشر، محل نشر، ناشر، سال و شماره صفحه آورده می‌شود.

Watkins AD. Neuropharmacology. In: Kay AB, Foster JA, editors. Allergy and allergic diseases. 2nd ed. Oxford: Blackwell Science; 1997. P505-17.
و در مقالات فارسی ابتدا نام خانوادگی و نام نویسنده فصل مورد نظر سپس نام آن فصل سپس کلمه در: و بعد نام خانوادگی و نام نویسنده کتاب، محل نشر و ناشر و سال آورده می‌شود.

مثال: رادمنش حسن. «نقش ایمنی در اطفال» در: اسدی ابراهیم. طب اطفال. تهران: توس، ۱۳۷۱

- پروژه، پایان نامه و رساله دکتری: نام خانوادگی مجری، نام مجری. عنوان پایان نامه [پایان نامه]. محل انتشار: نام دانشکده و دانشگاه؛ سال.
- استناد به مقاله ارایه شده در سمینار: نام خانوادگی ارایه کننده مقاله، نام. عنوان مقاله (تاریخ برگزاری سمینار)، نام برگزارکننده سمینار، سال برگزاری سمینار.

نتیجه گیری

در فرمت ونکوور منابع انتهایی یک نوشتار بر اساس شماره‌های استناد در متن تدوین می‌شوند و ارجاع به

منابع

- رسولی حسن، منصوره کامران، شجاعی زاده داوود، گنجی پور غزاله، اصول رفرنس نویسی با نرم افزار ENDNOTE، تهران: انتشارات آثار سبحان، ۱۳۹۴
- زارع پور نصیرآبادی ابراهیم، مقاله نویسی به زبان ساده، تهران: انتشارات سیمین، ۱۳۹۲
- <https://saednews.com/fa/post/rfrns-nvisi-be-sbk-vnkvr>
- <https://behvarz.mums.ac.ir/journal/authors.note>